

GMO u Hrvatskoj – kronologija jedne nesprenosti

Domagoj Šimić
Poljoprivredni institut Osijek

Tko je bio nesprenan?

- Znanstvenici
- Ministarstva – zakonodavac
- Javnost

Kronologija (1)

- **1996. Agronomsko savjetovanje, Pula:** *Biotehnologija: mogućnosti, rizici i realnosti*, (→Biotehnoška inicijativa)
- **1998. Pioneer i DeKalb** prijava GM hibrida kukuruza u Sortnu komisiju → Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva (MPS)
- **1998. Sabor RH:** Odluka o zabrani uvoza i uzgoja GMO i svake sjetve, pa i u pokusne svrhe, odluka o osnivanju Povjerenstva za praćenje te problematike - sve treba biti sukladno EU i WTO propisima

Kronologija (1) → Analiza

- **1996. Agronomsko savjetovanje, Pula:**
 - *GMO se događa drugima*
 - *Agronomi potpuno nesprenni*
- **1998. Pioneer i DeKalb**
 - *Velike svjetske kompanije spremne za RH*
 - *MPS nesprenan*
- **1998. Sabor RH:** Odluka apsurdna – *WTO i EU imaju oprečna stajališta*

Kronologija (2)

- **1999. MPŠ:** *Povjerenstvo za praćenje istraživanja i razvoja GM biljaka*
Povjerenstvo se ukida godinu dana kasnije
- **1999, 2000. Vlada RH:** Odluka o osnivanju *Bioetičkog povjerenstva za praćenje GMO*
- **travanj, 2001.** Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga zakona o zabranu GMO: sudjeluju četiri ministarstva RH: *Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva i Ministarstvo znanosti i tehnologije*

Kronologija (2) → Analiza

- **1999., 2000.** *Različita GMO povjerenstva Vlade RH bila neučinkovita* Težak rad povjerenstava - oprečna stajališta.
- **2001.** Nacrt zakona o zabranu GMO. *Presedan u razvijenom svijetu.* Oštra nota SAD.

Kronologija (3)

- **Zakon o zaštiti prirode (2003)**
- **Zakon o hrani (2003)**
- **Opet "Zakon o GMO" (?)**

Zakon o zaštiti prirode (2003)

- prekogranični prijenos, provoz, ograničena uporaba i namjerno uvođenje u okoliš GMO-a i proizvoda koji sadrže GMO kako onih namijenjenih znanstveno-istraživačkom radu, tako i onih od komercijalnog značenja.
- vrlo restriktivan za znanstveno-istraživački rad → Demotivacija hrvatskih istraživača
- Negativistički i nerazvojan (za razliku od direktiva EU) → GMO je *de facto* nešto loše

Zakon o zaštiti prirode (2003)

- Nije dopušteno namjerno uvođenje GM sjemena u okoliš
- Glavna nadležnost:
Ministarstvo kulture (???)

Zakon o zaštiti prirode (2003)

- Podzakonski akti - neobjavljeni
- Problem nadležnosti
- *Ministarstvo kulture- (nadležno za zaštitu prirode)*
- *Ministarstvo zdravstva*
- *MPŠ*
- *MZOŠ – nezainteresirano za GMO problematiku → razvojna i buduća uloga GMO u potpunosti zanemarena*

Okruženje – EU

- **Direktive EU:** 90/220/EEC i 2001/18/EC o namjernom puštanju GMO u okoliš i plasiranju na tržište:

NOVO (2001):

- izrada procjena rizika za okoliš
- obavezan *post-market monitoring*
- obavezno informiranje javnosti

Okruženje – države članice EU

- **Većina EU25 zemalja** – Zakon o GM tehnologiji
- **Austrija** – nekonzistentna rješenja "GMO-free" područja
- **Njemačka** – Koegzistencija GMO i ne-GMO usjeva
- **Španjolska** - oko 60.000 ha pod GM kukuruzom

Perspektive u Hrvatskoj

- Harmonizacija s EU - Učinkovito zakonodavstvo
- Dobra znanstvena infrastruktura
- Informirana i educirana javnost
(← znanstvenici i država)

Jasne, točne i potpune informacije o proizvodima koji dolaze u okoliš, tržište.

→Pravo na izbor moraju imati svi.